

vonatkozó svéd szabályozásokban a kataszteri térképezés teljes időszakában (1628–1700)? 2. Bertartották-e a földmérők az előírásokat, ahogyan azt a mecklenburg-előpomerániai Wolgast kerület nagyméretű térképei és a kísérő dokumentáció bizonyítja?

GUDRUN NORSTEDT a *rengård* (< *ren* 'rénszarvas' + *gård* 'kerítés') lexémát tartalmazó nevekkel kapcsolatos hipotéziseket járja körül munkájában (131–154). Térinformatikai módszereket alkalmazva és a történeti forrásokat is bevonva kutatásába a szerző arra a következtetésre jut, hogy a legtöbb esetben e toponimák olyan helyeket jelölnek, ahol partvidéki gazdák a vad rénszarvasok vadászatára kerítéseket építettek a kora 18. század előtt.

3. A kisebb írásokat közlő rovatban két szerző tollából származó etimologizáló írásokat olvashatnak az érdeklődők. STAFFAN FRIDELL a *Gnosjö, Härvesta ~ Härvsta, Ingsjön, Vidöstern, Vigotten* és *Narrveten* neveket elemzi (155–166), SVANTE STRANDBERG pedig a *Kattebrohed* és a *Sommen* elnevezésekkel foglalkozik (167–169).

4. A kiadványt tizenhárom munka ismertetése zárja (171–200), közöttük az ICOS új erőre kapott Onoma című folyóiratának négy kötetéé, további hat monográfiáé és három tanulmánykötetéé.

GYÖRFFY ERZSÉBET

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4776-1734>

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Nordisk tidskrift för socioonomastik 2. (2022)

Szerkesztők: EMILIA ALDRIN – LINNEA GUSTAFSSON – LENNART RYMAN. Kungl. Gustav Adolf Akademien för Folkkultur, Uppsala. 135 lap

A svéd szocionomasztikai folyóirat második száma összesen hat, három angol és három svéd nyelven írt tanulmányt kínál az olvasóknak. A svéd nyelvű cikkeket angol összefoglaló zárja.

TERHI AINIALA, PAULA SJÖBLÖM és ULLA HAKALA finn települések olyan szlogenjeit elemzi, amelyek tartalmazzák magát a településnevet (5–17). Szintaktikai szempontból négy típusal találkozott a korpuszokban. A legáltalánosabb szintaktikai szerkezet az, amikor a szlogenben csak a településnév szerepel egy módosítóval. A második és harmadik kategóriában viszont olyan szlogenek vannak, amelyek egész mondatot alkotnak. Végül a negyedik kategóriába tartozik minden más szintaktikai szerkezet, többnyire töredékek. A tanulmány azt mutatja, hogy a településnevek a szlogenekben szintaktikailag központi helyet foglalnak el, s a települések pozitív tulajdonságokkal rendelkező entitásként vagy olyan helyként jelennek meg, ahol pozitív dolgok történnek, vagy lehetőség van azok megvalósítására. A szerzők úgy vélik, hogy a településnévi szlogenek inkább képesek arra, hogy népszerűsítsék a települést, mint a település neve önmagában vagy a név nélküli szlogen.

Az új lakó- és kereskedelmi fejlesztések lehetőséget adnak magának a fejlesztésnek és az azon belüli utcáknak, épületeknek az elnevezése során létrejövő ideológiai és szemiotikai munkára. DANIEL DUNCAN tanulmányában egy, az amerikai St. Louis külvárosát érintő városfejlesztési projektben adott neveket vizsgálja (19–40). A szerző egyfajta kvalitatív vizsgálati keretet kínál annak a szemiotikai funkciónak a felderítésére, melyet a nevek ellátnak. Ebben

a helynevek kronotoposzokat felidézı entitásokként jelennek meg, amelyek autentikussá teszik a helyet. A helynevek és a felidézett kronotoposzok szimbolikus névtani tıkkét hordoznak, és ténylegesen árucikké válnak a folyamat során.

A 18–19. századi Svédországba kalauzolja az olvasót LINNEA GUSTAFSSON, aki a többes keresztnévrendszer elterjedésének társadalmi vonatkozásairól ír (41–62). A vizsgált adatokat hat társadalmi csoportra osztotta az apa társadalmi rangja alapján, emellett egy csoportot az egyedülálló anyák alkotnak, és létrehozott egy „egyéb” kategóriát is. Az eredmények azt mutatják, hogy ez a névadási minta a lányoknál elıbb jelent meg. A legalább két keresztnév adásának gyakorlata a felsı középosztályban kezdıdött, amely aztán vagy visszatért az egy keresztnév adásának szokásához, vagy háromra növelte a keresztnévek számát. A névadási minták, mint amilyen a többszörös keresztnévrendszer is, egy olyan kollektív társadalmi identitás megnyilvánulásának tekinthetık, amely egyszerre megerısíti a „mi” és az „ık” közötti kettıséget. A nevek és elnevezési minták szabadon használhatók a csoportok közötti megkülönböztetésre, és egyúttal a névadók, névhasználók státuszában fennálló különbségeket is jelzik.

A *névtani míveltség* (onomastic literacy) fogalmát vezeti be írásában SOFIA KOTILAINEN (63–88), értve ez alatt azokat a készségeket, amelyek a kulturális és társadalmi jelenségek, valamint a névadáshoz kapcsolódó jelentések értelmezéséhez szükségesek. Az általa kidolgozott koncepciót a személyneveknek családi hálózatokban, különösen királyi családokban való tanulmányozására használja. Kutatása ötvözi a kollektív életrajz, a mikrotörténet és a mentalitástörténet módszertanát. A névtani míveltség koncepciója segít abban, hogy a vizsgálatban érintett személyek életét mint koruk kultúrájának és helyi közösségeiknek részét kontextualizáljuk, ezáltal feltárva a névvalasztás mögött meghúzódó, mélyen gyökerezı motívumokat, illetve a mentalitások lassú változását, amely a névadást is befolyásolja.

HELLE LYKKE NIELSEN, MARIA LÖFDAHL, TOVE ROSENDAL, JOHAN JÄRLEHED és TOMMASO MILANI közös írásában azt vizsgálja, hogy az elnevezések és a nyelvi választások hogyan pozicionálják a göteborgi mecseteket más mecsetekkel, illetve a többségi lakossággal szemben (89–119). A vizsgált mecsetek korábban más funkcióra használt épületekben kaptak helyet, ezért elsısorban olyan feliratok, nevek és egyéb szemiotikai jelek alapján azonosítják őket, amelyek az iszlámhoz való kapcsolódást jelzik. A muszlim diaszpórában a mecsetek többnyelvűek, így a nevek és a nyelvek együttesen jelzik az önmeghatározást a többségi társadalommal és más muszlim csoportokkal szemben. Ebben a pozicionálásban a származási országra való hivatkozás, a vallási irányultság megválasztása és az arab mint vallási nyelv használata mind a mecset, mind az azt látogató egyének számára eszközzé válik.

Az 1502-bıl és 1503-bıl származó stockholmi adóösszeírásokban jelenik meg az a személynév, amelyet LENNART RYMAN eleméz írásában (121–135). Svédország középkori személyneveinek szótárában a *Gambla Artich* elnevezést ’Öreg Hartvik’ férfinévként értelmezték, a szerzı azonban ezt a magyarázatot valószínıtlennek tartja. Véleménye szerint ragadványnévvel állunk szemben, melynek jelentése ’öreg örtug’ (az *örtug* egy, a középkori Svédországban használt pénznem elnevezése). RYMAN továbbá úgy látja, hogy a név viselıje valószínıleg nõ lehetett. A középkori svéd forrásokban ragadványneveket általában nem használnak nõkre, s a viszonylag kevés ismert eset nagy többségében lekicsinylően, jellemzıen a társadalom peremére szorult nõkre használták e neveket.

GYÖRFFY ERZSÉBET

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4776-1734>

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar